Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.

Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 S. Lawndale av.

Office of publication: 2657 So. Lawndale ave. Telephone: Lawndale 4635.

LETO—YEAR XVII. Cena lista je $6.00. Entered as second-class matter January 23, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., torek, 5. avgusta (Aug. 5), 1924. Subscription $5.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 183.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

ORGAN. DELAVSTVO OBSODILO OBE STRANKE.

Ameriška delavska federacija je odobrila platformo neodvisnih elementov ter označila Dawesa za najstrupenega sovražnika unijskega dela.

EKSEKUTIVNI ODBOR SE JE IZREKEL ZA KANDIDATURO SEN. LA FOLLETTA.

Atlantic City, N. J. — Zaključki in priporočila izvrševalnega odbora Ameriške delavske federacije glede tega, kakšno stališče naj zavzame članstvo omenjene organizacije v letošnji politični kampanji, so bili objavljeni v nedeljo.

V soboto, ko je bilo znano jedro legislaturnega poročila, je bilo rečeno, da se izvrševalni odbor ogreva za kandidaturi senatorjev La Folletta in Wheelerja.

V resnici pa se je izvrševalni odbor Ameriške delavske federacije odločno izrekel za podpiranje neodvisne volilne liste, "če hočemo ostati zvesti svojemu prepričanju in svojim tradicijam."

Enajst glavnih odbornikov organiziranega delavstva v eksekutivi je dalo smer političnemu mišljenju za polpeti milijon organiziranih delavcev. Če je njihna beseda pri teh postava, potem je s tem naročeno vsemu delavstvu v deželi glasovati za kandidate treh stranke. Poročilo je nekakšen apel do celotnega delavskega gibanja, delavskih prijateljev in sočutnikov.

Odborova analiza predsedniških in podpredsedniških kandidatov, kakor tudi političnih programov teh treh političnih strank, in njegovi zaključki, kaj je delavstvu pričakovati od tistih kandidatov, vse to ustvarja obsodbo republikanske stranke in odklonitev demokratskih političnih smeri.

V poročilu je rečeno: "Nikakor ne moremo kaj, da bi ne smatrali demokratske in republikanske stranke za moralno propadli organizaciji, kar ustvarja nevarnost za našo deželo in naše ustanove."

Charles Dawes je označen za enega najstrupenejših delavskih sovražnikov in ustanovnika organizacije, ki se z vsemi svojimi močmi poganja za protiunijsko zakonico.

Glede na demokratsko stranko je rečeno, da je imenovala kandidate, ki so za delavstvo nesprejemljivi.

V napadu na obe stranki skupaj pravi poročilo:

"Z ozirom na kandidata in politični program sta republikanska in demokratska narodna konvencija odklonile in odbile delavske zahteve, in sicer republikanska stranka na aroganten način, a demokratska pa izbegljivo, kar je običajen znak neiskrenosti."

Poročilo analizira potem neodstopno volilno listo ter pravi o tej tole: "Sedaj nam preostaja le kandidaturi La Folletta in Wheelerja. Prvi kandidira kot neodvisen republikanec, drugi pa kot neodvisen demokrat. Ta kandidata sta deželi predložila platformo, ki je bližja delavskemu premoženju od vsake druge.

Izjava Ameriške delavske federacije se delno glasi takole:

"Smer Ameriške delavske federacije, da se vdeležuje dejansko in pozitivno naše politike, je bila podana l. 1906. To nestrankarsko politično stališče je stremilo za izvolitvijo takih kandidatov, ki so za smotre in cilje delavskega gibanja, in za porazom takih, ki nastopajo proti delavski pravici.

"Republikanska konvencija je imenovala kandidata, ki nista sprejemljiva za delavstvo.

"Njen kandidat za podpredsednika je eden najhujših delavskih sovražnikov in ustanovitelj organizacije, ki je posvečala vse svoje moči za odpravo unijske delavske organizacije, ki je tudi podpirala in podpirala Daugherty-ovo sodno prepoved, naperjeno proti železničarjem po železnicah delavnicah.

(Dalje na 3. strani.)

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Ameriška delavska federacija je ostro obsodila obe stari stranki.

Republikanska garda je v skrbeh radi sladkornega škandala, katerega je začel razkrivati La Follette.

Ljut boj med državo in zdravniškimi zvedenci v Loeb-Leopoldovem procesu.

Pravi namen "mobilizacijskega dneva" prihaja na dan.

Samo dva ameriška letalca sta prišla v Icelandijo; tretji je imel nezgodo.

Inozemstvo.

Homatije na Balkanu se odpletajo dalje.

Nemška delegacija je na potu v London.

Komunisti razbili patrijotične demonstracije v Berlinu od desetletnici napovedi vojne Franciji.

Zakaj je odrejen 'mobilizacijski dan'.

Washington, D. C. — Federated Press. — Če kdo natančneje pregleda podrobnosti načrta za 'Mobilizacijski dan', kakor si ga je zasnoval armadni generalni štab in kakor je bil priobčen v tukajšnem časopisju starih gosjakov, pride prav lahko do zaključka, da je to drzen poizkus izničiti vtis mirovnih izjav narodnih konvencij, ki so jih imeli metodisti, presbiterijanci in severni baptisti, in pripraviti ameriško ljudstvo k poveličavanju vojne. Da se tista nakana ni obnesla, se je treba predvsem zahvaliti odporu vzgojnih in delavskih sil, ki so bile v stanu zbuditi odpor širom Združenih držav.

"Ta stvar je takale," je rekel eksekutivni tajnik protivojne organizacije Frederick J. Libby. "Tiste cerkvene konvencije so se izrekle za svetovni mir s kooperacijo. Militaristi so jim odgovorili s tem, da se pripravljajo s pomočjo vladne mašine za narodno poveličevanje vojne. Poslužiti so se sklenili vseh sredstev, ki so vladi na razpolago v vojni, da bilo prisiljeno učiteljstvo, delodajalci, uslužbenci in vse ljudstvo sploh k tistemu poveličevanju. Vsi tisti, ki bi se vdeležili tistega praznovanja in poveličevanja, bi bili hvaljeni kot najboljši patrijotje. Tisti, ki bi se ne marali vdeležiti tistih ceremonij, bi veljali za izdajalce in nepatrijote. Vse to bi naj bilo natanko zapisano. V resnici je bilo to čisto navadna grožnja, in očrnjeni bi bili vsi tisti, ki bi se ne vdali."

Razredno razlikovanje-primerno za militaristični pomp — bi bilo uvedeno. Delodajalci bi naj gledali na to, da bi se njihni uslužbenci "prostovoljno" vdeležili praznovanja "Mobilizacijskega dne". Vse tiste, ki bi tega ne storili, bi naj prijavili oblastim. Ali bosi bi se smeli obnašati in zadržati kakor običajno. Obrat ne sme biti paraliziran. Predvsem je treba naučiti priprosto ljudstvo, kako je korakati "drug za drugim".

Bryan-Sweet-Davisova opozicija proti tej nakani je dala smer zadržanju domala vseh demokratskih governerjev. Kakor izgleda, da so le trije ali štirje governerji pripravljeni izvesti program, čeprav je izdal tozadevno povabilo vojni department v mesecu aprilu.

Prvi protest proti tej vojaški pretiranosti je prišel na dan na clevelandski konveneiji, ki je imenovala La Folletta za predsedniškega kandidata. Zastopnik La Follettovega kluba s čikaške univerze Max Swiren je stavil tozadevni predlog. Odsek za platformo je poročal, ali ni pa sprejel v platformo protesta proti nameravanemu mobilizacijskemu dnevu. Swiren je potem stavil poseben predlog za protest. Veliko število delegatov je podpiralo predlog. Konvenčni predsednik Johnston ga je dal na glasovanje, in delegatje so ga sprejeli skoro soglasno.

Delavec brez delavskega časopisja je kakor vojak brez puške.

SLADKORNA TARIFA POVZROČA GLAVOBOL.

REPUBLIKANSKI POLITIČARJI GA ŽE DOBRO OBČUTIJO.

Odpraviti ga žele z mazaškimi sredstvi.

Chicago, Ill. — Starinski republikanci so protekcijonisti v uvozninski politiki. To pomeni, da zagovarjajo visoko colnino na uvoženo blago, da imajo privatni bizniški interesi višje profite. Preden je bil sprejet Fordney-McCumberjev obrambni tarif, je opozicija vodila neizprosen boj proti njemu in dokazovala, da škoduje ljudstvu in koristi privatnim bizniškim interesom. Republikanski političarji so bili gluhi za take besede, kajti takrat nismo bili v volilnem letu in bati se ni bilo, da bodo imeli škodo na političnem polju, ako uvedejo visoko colnino na uvoženo blago.

Letos je položaj spremenjen. Letina sladk. trsta je dobra in privatni bizniški interesi se ne morejo izgovarjati, da ima sladkor zaradi tega visoko ceno, ker ga je malo na trgu. Funt sladkorja bi se prav lahko prodajal po pet centov in še bi imeli tisti velik profit, ki ga ne proizvajajo, ampak samo prodajajo in ki imajo še za to delo najete ljudi, tako da nimajo drugega dela, kakor da spravijo profit.

Ampak tu je colnina na sladkor, ki brani, da se ne znižajo cene. To colnino na sladkor je pa izrabil La Follette, neodvisni progresivni predsedniški kandidat, da pokaže, kako republikanci v interesu privatnih bizniških interesov obešajo ljudstvu košaro s kruhom vedno višje in višje.

Zdaj so nekateri republikanski političarji spoznali, da je bil z uvoznino na sladkor ustreljen velik kozel. Ako se ne odpravi colnina na sladkor, ima La Follette v rokah orožje, s katerim zada republikancem prav težke rane. In tako so se tudi med republikanci našli političarji, ki so začeli upiti, da je treba znižati colnino na sladkor. Ampak njim nasproti je stala skupina političarjev, ki podpira sladkorne interese. In tako se je stvari lotila komisija, ki pa tudi ni prišla do soglasnega zaključka. Komisija se je razdelila v večino in manjšino, večina je priporočila znižanje colnine, manjšina je pa proti znižanju. Stvar je bila predložena predsedniku, ki je prejel od kongresa moč, da poviša, zniža ali pa popolnoma odpravi colnino. Predsednik se še ni odločil.

Colninarji v republikanski stranki pravijo, da se je del njih tovarišev zaradi politike izrekel za znižanje colnine. To je seveda res. Ampak ljudstvo ni zaradi politike proti colnini, vzrok je drugi. Ljudstvo namreč občuti v svojih žepih, kako draga reč je zanj colninska politika in zato odločno zahteva, da se colnina odpravi na vsa živila, ki so važna in potrebna za ljudsko prehranitev.

PROLETARČEV OTROK LAHKO POGINE!

Taka je morala sedanje družbe.

New York, N. Y. — V bolnišnici Long Island College so pričeli nove vrste "biznis". Matere, ki imajo denar in nimajo mleka, da bi dojile svoje otroke, ali ki nočejo dojiti svojih otrok, bodo lahko v tej bolnišnici kupovale mleko od drugih mater, ki bo hranjeno v čistih posodah.

To pomeni, da bodo proletarski otroci oropani materinega mleka, da bodo z njim prehranjevali dojenčke bogatinov. Dozdaj je bilo v navadi, da so v bogatih družinah najemali dojilje, ali bogatinkam ni bilo všeč, da so dojilje vedele, čigave otroke doje.

Londonski sporazum pognal frank navzgor.

Pariz, 4. avg. — Sporazum med zavezniki glede reparacij je tako ugodno vplival na francosko valuto, da je začel frank rasti.

Še dva zdravniška zvedenca bosta pričala.

Darrow je naznanil, da namerava poklicati še dva možganska zdravnika za pričo v zadevi Franksovega umora.

Chicago, Ill. — Do važne izpremembe v načrtih zagovornikov v zadevi Richarda A. Loeba in Nathana F. Leopolda je prišlo s tem, da bosta poklicana pričat dr. James Whitney Hall in dr. William J. Hickson.

Naznanjeno je bilo, da bo zaključeno pričanje zdravniških izvedencev z drjem. Williamom J. Healyjem iz Bostona in drjem. Bernardom Glueckom iz New Yorka. Dr. Healy je imel pričati včeraj dopoldne. Za njim je imel priti dr. Glueck.

Sklep, da bosta drja. Hall in Hickson dodana k seznamu zagovorniških prič, ni obrazložil niti Clarence Darrow, niti ne Ben Bachrach. Splošno pa prevladuje mnenje, da bo dr. Hall, ki je znan po svojih pričanjih v raznih kriminalnih zadevah, podal celoten pregled zdravniških izpovedb v Franksovi zadevi.

Za zdravniškimi izvedenci pride še kakih petnajst prič na zaslišanje. Med prvimi bo najbrž profesor A. Puttkamer, ki je bil Leopoldov profesor na čikaški univerzi.

Polet okoli sveta.

Dva Američana dospela v Icelandijo, toda tretji je imel smolo in morda opusti polet.

Hornafjord, Icelandija, 4. avg. — Dva ameriška letalca sta srečno dospela semkaj iz Kirkwalla, toda tretji, poročnik Leigh Wade, je imel nezgodo. Ravno sredi pota med angleškimi otoki in Icelandijo se mu je pokvaril stroj in moral se je spustiti na morje, ki je bilo zelo nemirno. Valovi so mu polomili krila na letalu in v skrajnem momentu je priplula naokrog angleška ladja, ki ga je pobrala in pozneje izročila ameriški bojni ladji "Richmond". Wadovo letalo je tako pokvarjeno, da ni več za rabo, on sam pa je tako premočen in slab, da bo vzelo precej časa, predno se opomore. Wade najbrž opusti polet.

Ko so se Američani 2. avgusta zjutraj podali na zračno pot iz Kirkwalla proti Icelandiji, so se kmalu izgubili v gosti megli. Lowell H. Smith in Leigh Wade, ki sta bila skupaj, sta se kmalu vrnila v Kirkwall, toda Erik Nelson je rezal meglo naprej in dospel sam v Hornafjord še v soboto. Smith in Wade sta sledila Nelsonu v nedeljo zjutraj. Med potjo sta se ločila. Smith je premagal vse ovire in prišel srečno na cilj, toda Wade je imel prej omenjeno nezgodo. Zračna črta iz Kirkwalla do tukaj je dolga 560 milj.

Atka, otočje Aitu, 4. avg. — Brezžična brzojavka je sporočila, da je angleški letalec MacLaren poletel 2. avgusta iz Petropavlovska v Sibiriji na otok Komandorski, kjer je imel majhno nezgodo pri spustitvi na tla.

Karachi, Indija, 3. avg. — Argentinski letalec Pedro Zanni, ki sledi MacLarenu, je včeraj dospel semkaj iz Perzije.

PREDAVANJE O JUGOSLAVIJI Z BREZŽIČNIM TELEFONOM.

Chicago, Ill. — G. Gordon Smith, ameriški časnikar bo v petek dne 8. t. m. predaval o Jugoslaviji z brezžičnim telefonom. Čas washingtonski. Predavanja G. Smitha o raznih evropskih državah so dozdaj obudila veliko zanimanje v deželi.

POTAPLJAČE V SLUŽBI TIHOTAPCEV.

Boston, Mass. — Federalni pravdnik Robert O. Harris naznanja, da je prejel poročilo, da je v Bussardovem zalivu pristala potapljača, s katere so izkrcali pivo iz Nemčije in šampanjca iz Francije.

KAKO BO ENTENTA KOLEKTALA ODŠKODNINO.

Ves sistem bodočih terjatev od Nemčije temelji na principu razsodišča. Amerika bo igrala veliko vlogo.

DRŽAVNI TAJNIK HUGHES V BERLINU.

Berlin, 4. avg. — Nemška delegacija je danes zjutraj odpotovala s posebnim vlakom v London. Na čelu delegacije, ki šteje 45 članov, so ministrski predsednik dr. Marx, zunanji minister Stresemann in finančni minister Luther. Delegacija pride v London jutri zjutraj.

London, 4. avg. — Medzavezniška konferenca je včeraj počivala. Delegatje so se prvič pošteno oddahnili, odkar so se sešli pred malo manj ko dvema tednoma. Zavezniki so se sporazumeli med seboj in zdaj le še čakajo Nemcev in končnih formalnosti. Nemci pridejo v London danes zvečer in jutri se sestanejo z zavezniškimi delegati. Konferenca bo vsekakor zaključena še ta teden.

Zavezniški sporazum glede izvajanja Dawesovega reparacijskega načrta pomeni novo dobo za ententno diplomacijo, če ne pride kaj vmes. Ves ustroj terjanja odškodnine od Nemčije temelji zdaj na principu razsodišča. Vsi spori med zavezniki in Nemčijo se v bodoče prepuste razsodišču, ki ima zadnjo besedo. Amerika bo igrala v tem ustroju precej veliko vlogo. Načrt določa, da v slučaju, če ni soglasnega sporazuma v reparacijski komisiji, se sporna zadeva poveri razsodišču treh mož in eden teh, ki predseduje, mora biti Američan. V slučaju, da Američan, ki bo imel odločilno besedo, spozna Nemčijo krivo kršenja katerekoli točke Dawesovega načrta, se morajo vsi zavezniki posvetovati in zaključiti, kakšna kazen se naloži Nemčiji.

Berlin, 4. avg. — Charles E. Hughes, državni tajnik Združenih držav, je včeraj prišel v Berlin. Najprvo se je zglasil v ameriškem poslaništvu in potem se je peljal v avtomobilu v Wilhelmstrasse, kjer je bil gost predsednika Eberta, ministrskega predsednika Marxa in zunanjega ministra Stresemana. Snoči je bila Hughesu na čast velika diplomatska pojedina, pri kateri so bili navzoči vsi nemški ministri in drugi velikaši. Hughes je imel dolg privaten razgovor z Ebertom.

Velike protivojne demonstracije v Berlinu.

Berlin, 4. avg. — Iz oficijelnih spominskih slavnosti, ki so se vršile včeraj opoldne pred zborničnim palačo v Berlinu ob priliki desetletnice napovedi vojne Franciji, so se izcimile velike protivojne demonstracije, v katerih je bil eden vojak ubit, večje število oseb ranjenih in mnogo aretiranih. Oficijelno obhajanje desetletnice je obstojalo v spominskih obredih za padle nemške vojake v vojni. Predsednik Ebert in drugi visoki uradniki so imeli kratke govore in nato so voditelji ceremonij dali znamenje, naj se množica poglobi v tiho molitev za mrtve. Okrog 100,000 oseb je bilo na velikem trgu.

Tišina je trajala dve minuti, nakar so navzoči komunisti začeli metati letake v zrak in zagrmeli so klici "Doli z vojno! Doli z morilno armado! Živela sovjetska republika!" — Policija je takoj planila na demonstrante, toda bilo jih je preveč. Začeli so se nemiri in izgredi, ki so bili končani, ko so prišle policijske rezerve iz vsega mesta in razpršile množico.

Dva Kitajca javno eksekutirana.

Šangaj, 4. avg. — Dva Kitajca, ki sta kradla otroke in jih prodajala v sužnost, sta bila v soboto ustreljena na glavnem trgu kitajskega dela mesta v navzočnosti več tisoč gledalcev.

Vesti o homatijah na Balkanu.

Bolgarija mobilizira, Grčija zagrozila z invazijo, Jugoslavija pa protestira.

Dunaj, 4. avg. — Iz Belgrada javljajo, da je bolgarska vlada kljub protestu Jugoslavije pozvala pod orožje 3000 rezervistov. Jugoslovanski poslanik v Sofiji je naglo odpotoval v Belgrad, minister zunanjih zadev Marinković je pa poslal protestno noto Franciji, Angliji in Italiji proti povečanju bolgarske armade. Evidentno je, da sta angleška in francoska vlada že storili potrebne korake za preprečenje nove vojne na Balkanu.

Dunaj, 4. avg. — Iz Aten je prišla vest, katero je grški generalni štab pozneje dementiral, da je vrhovno poveljstvo ukazalo grškim četam, prekoračiti mejo in zasledovati na bolgarskih tleh tolpe, ki vpadajo v grško Macedonijo. Grški minister za zunanje zadeve je obvestil velesile o tem koraku.

Grški poslanik v Sofiji je po naročilu svoje vlade informiral vlado Cankova, da grške čete začno z operacijami, ako takoj ne prenehajo macedonski vpadi na grško ozemlje. Istočasno je bolgarska vlada poslala protestno noto v Atene glede eksekucij ujetih Bolgarov.

Vest iz Soluna se glasi, da se macedonski avtonomisti izvršili včeraj nov vpad čez mejo, toda grške čete so jih napadle in ubile 17 mož, predno so mogli Macedonci pobegniti nazaj čez mejo.

V tukajšnjih balkanskih diplomatskih krogih se ponavlja govorica, da je Moskva financirala macedonsko vstajo.

Paris, 4. avg. — Na temelju informacij, ki sta jih danes prejeli poslaništvi Jugoslavije in Grške v Parizu, je situacija v Macedoniji zelo kritična. Komitaši nadaljuje vpade v grške in srbske vasi.

Sofija, 4. avg. — Na zahtevo bolgarske vlade se je danes odpeljala mešana komisija v Macedonijo, da preišče zadevo grških eksekucij v Gornjem brodu. Bolgarska vlada dolži Grke, da so po nedolžnem ustrelili 19 bolgarskih kmetov.

Cankov je odredil drastične korake proti komunistom. Vsi civilni uradniki, posebno na železnicah, pošti in v telegrafski ter telefonski službi, ki so na sumu, da so komunisti ali simpatičarji komunistov, so odslovljeni. Dva vojaška polka, ki sta bila prežeta s komunistično propagando, sta bila zadnji teden razpuščena.

Berlin, 4. avg. — Balkanski vulkan kaže znamenja nove eksplozije. Bolgarija in Jugoslavija sta poslali protestne note v Atene proti masakriranju Bolgarov in Srbov. Sofija javlja, da so Grki ustrelili 19 Bolgarov v Gornjem brodu. Belgrad se pritožuje, da je bilo ubitih približno enako število Srbov v nekem drugem kraju.

(Macedonija, v kateri se je pojavila vstaja, je razdeljena na tri dele. Ena petina je pod Bolgarijo, ena petina pod Grško in tri petine pod Jugoslavijo.)

NEZGODA PRI MLATILNEM STROJU.

Peoria, Ill. — Mlatili so s strojem in farmar Orange Webster je podajal snopje v stroj. Pri tem delu so mu padle vile iz rok in so priletele na pas, ki je s tako silo sunil vile od sebe, da se mu je en rogelj zasadil v oko in prodrl do možgan. Farmar je umrl na mestu, oblasti so pa uvedle poizvedovanja.

1185 bankerotov v enem mesecu v Nemčiji.

Berlin, 4. avg. — Meseca julija je v Nemčiji bankrotiralo 1185 trgovcev in drugih podjetnikov. To je rekord, katerega še ni videla zgodovina Nemčije.

VREME.

Chicago in okolica: v sredo hladno in morda deževno. Solnce izide ob 5:46, zaide ob 8:06.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) $5.00 na leto. $2.50 za pol leta in $1.25 zo tri mesece; Chicago $6.50 na leto, $3.25 za pol leta, $1.65 za tri mesece, in za inozemstvo $8.00.

Naslov za vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Owned by the Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada $5 per year; Chicago $6.50, and foreign countries $8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (July 1-24) poleg važega imena na naslova pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustavi list.

AKO BI DELAVCI IZRABILI SVOJO POLITIČNO MOČ...

O tem ni menda dvoma, da je moč podjetnikov in finančnikov še izredno velika na političnem polju. Ampak ta politična moč privatnih bizniških interesov bi bila veliko manjša, ako bi se delavstvo zavedalo svoje politične moči. Res je, da politična moč delavstva narašča z vsakim dnem, da se občuti vpliv delavstva v politiki, ali ravno tako je res, da bi bil vpliv delavstva v politiki veliko večji, kakor je.

Vsak delavec, ki ima volilno pravico, ima ravno tako orožje kot podjetnik ali finančnik za priboritev politične moči. In ker je delavcev veliko več kot podjetnikov, finančnikov in drugih stebrov sedanjega gospodarskega sistema, je jasno kot beli dan, da je politična moč delavcev večja kot posedujočega razreda, le žal, da se delavci tega dejstva ne zavedajo in ne porabijo svoje politične moči sebi v korist.

V kolikor se delavci zavedajo tega dejstva, v tej meri se tudi pozna njih vpliv v socijalni zakonodaji. Danes na pr. delavci beračijo okoli legislatur, da sprejmejo zakone kot na pr. zavarovanje proti boleznim, nezgodam, brezposelnosti, za starost, za odpravo ponočnega dela, odpravo ženskega dela, ki je škodljivo ženskemu organizmu, za odpravo otroškega dela, skrajšan postavni delavnik, za zadostni tedenski počitek itd., ko bi delavci že zdavnej vse to lahko sami izvojevali brez beračenja okoli poslancev, ako bi se organizirali politično in izvolili v zakonodajne zbore svoje poslance, da jih tam zastopajo.

Naravni zavezniki delavcev so farmarji, katere privatni bizniški interesi ravnotako izkoriščajo kot delavce. Delavci lahko, ako se združijo s svojimi naravnimi zavezniki, izvojujejo večino v vse postavodajne zbore in izvolijo svoje ljudi v javne službe. Ampak da se to zgodi, je treba politične organizacije, v kateri so združeni delavci in kmetje. Ameriški farmarji so se pričeli že precej dobro zavedati, da je le tedaj mogoče, da farmarji žive v ugodnih razmerah, ako se tudi delavci nahajajo v dobrih razmerah, ker so največji odjemalci njih produktov le delavci.

Da ta misel ni še prodrla med delavci in da se delavci cepijo med sabo v politične delavske skupine, največ delavcev je pa dozdaj sledilo starima strankama, ki sta popolnoma pod vplivom in povelji posedujočega razreda ali takozvanih privatnih bizniških interesov, je iskati vzroke v tem, da je bilo med delavci izvršene še premalo konstruktivne izobrazbe. Veliko delavcev se še ne zaveda, da imajo tiste pravice do življenja, kot jih imajo oni, za katere garajo in jim s svojim delom ustvarjajo vse življenske udobnosti. Konstruktivna izobrazba v večjem obsegu je potrebna, da se delavci v največjem številu prično zavedati, da niso zaradi tega na svetu, da ustvarjajo s svojim delom udobno življenje svojim industrijskim in denarnim gospodarjem, ampak zato, da žive na svetu, kot se spodobi živeti ljudem: Kadar bodo delavci pričeli prihajati do tega spoznanja, jih bo lahko politično organizirati, še ložje bodo pa delavci razvili svojo politično moč sebi v korist.

Ako se govori ali piše, da je treba revolucijonirati možgane delavcev, tedaj se ne misli reči, da se naj vzgoje nezadovoljneži, ki sami ne vedo, kaj hočejo, ampak izvršiti je treba izobraževalno delo, da se delavec zaveda, da je človek in sicer človek, ki zdaj pripada k tistemu razredu, ki vrši in opravlja ročna in umska dela, da človeška družba od hudega ne vzame konca. Obenem je treba s to vzgojo obuditi v delavcih zavest, da imajo pravico do življenja in da morajo biti solidarni, ako hočejo kaj doseči, in da je treba vedno buditi one tovariše, ki so še zunaj delavske politične organizacije, da se ji pridružijo. V teh brezbrižnih delavskih masah ima posedujoči razred največjo oporo. In kdor delavstvo probuja na ta način, da zabavlja na drugo skupino politično organiziranih delavcev, ki se bojuje za odpravo industrijske sužnosti, je največji podpornik posedujočega razreda ne glede na to kako radikalno zveni njegovo ime. Tak človek direktno dela za podaljšanje dobe industrijske sužnosti. Dolžnost zavednega delavca je, da budi zavest med brezbrižnimi tovariši, katerih je še na tisoče, da, na miljone. Delavec, ki tako dela, vrši res delo za osvoboditev delavstva.

SLIKE IZ NASELBIN.

Breezy Hill, Kans. — Da ne bodo nekateri preveč v skrbeh, sem primorana nekoliko pojasniti, ker ne maram, da bi napačno sodili radi mojih dopisov in se pomenkovali, da pišem tako, kot bi vse vedela, kako se koplje premog. No, slabo bi bilo, če bi ne vedela, kako se služi premogarski kruh, saj sem že štiriindvajset let v tej industriji. Žene na primer nismo nikake izurjene mehaničarke, ker ta posel tudi ne spada nam, pa vendar jih je mnogo, ki se razumejo v avtomobilih, čeprav je ta industrija obsežno razvita komaj zadnjih deset let. Pri avtomobilih prekašajo še marsikaterega moškega. Umevno je torej, če se kdo za kako stvar zanima, ve, kako se razvija.

Priznanje dam rojaku, ki je bil toliko odkritosrčen, da mi je v obraz povedal, če si sploh upam take stvari dajati v javnost ter se ne bojim zamere. Odgovor je dobil na to vprašanje, da z resnico se vendar sme na dan, čeprav je to nekaterim trn v peti.

Če se torej komu vidi resnica laž, da ni tako kot sem jaz pisala v Prosveti, naj ugovarja in še najrajše vidim, da pride svoje mnenje povedat naravnost na moj dom, da mu dokažem. Vsakemu v Crawford in Cherokee okrajih je znano mesto Pittsburg, odkoder stanujem deset milj severnovzhodno. Če je pa kdo pripravljen odgovarjati, želim, da se podpiše s pravim imenom, kajti dopis brez podpisa je kakor izrabljen avtomobil.

Društvo Prvi maj, št. 65 S. N. P. J. v Breezy Hillu, Kans., je dne 26. julija priredilo veselico. Mislim, da je povoljno izpadla, kajti precej obširna dvorana je bila napolnjena do zadnjega kotička, čeprav so slabe razmere z delom.

Veselje je gledati mladino, ki se suče brez skrbi kot svoboden ptič. Pri tem nam uhaja spomin na mladostna leta in preteklost. Tako se pač spreminjajo časi. Za veseljem pride žalost in za žalostjo veselje.

Dne 21. julija je mati zemlja za vedno sprejela v svoje okrilje rojakinjo Julijo Miklavc, staro 51 let, po rodu avstrijska Nemka. Zapustila je soproga Joe Miklavca, pet hčera in tri sinove, stanujoče na farmi dve milji južno od Franklina. Bolehna je bila dalj časa in slednjič se je odločila, da si gre poiskat ljubo zdravje v Coloradu. Odpravila se je k svoji omoženi hčeri mrs. Mary Laniggar. Po štirimesečnem bivanju tam se je morala podvreči operaciji, kateri pa je podlegla v nekaj dneh. Lahko si mislimo veliko žalost, ki je zadela soproga in otroke za izgubo dobre žene in skrbne matere. Nadejali so se, da odhaja od njih, da se povrne zdrava in vesela nazaj na dom, pa so bili kruto razočarani z obvestilom, da je preminula, in ko so pripeljali truplo drage pokojnice na dom. Družina mi je znana 21 let.

Čitala sem poročilo iz Henryette, Okla., da je preminul mladenič Frank Močnik za kruto morilko, proletarsko boleznijo. Močno pač mora biti materino srce, da prenese tak udarec. V tako kratki dobi, pa izgubi dva že skoraj odrasla otroka. Nisem še skusila videti lastnega otroka na mrtvaškem odru, česar si tudi ne želim, saj dovolj je bilo ranjeno srce, ko sta umrla predragi oče in ljubljena mamica. Koliko se trudita oče in mati, predno vzgojita svoje otroke v upanju, da jim bodo opora na stara leta. To more vedeti le oni, ki je izkusil. Nepričakovano pa pride usoda, kruta smrt in jima iztrga najdražji zaklad, ne oziraje se na mlado življenje. Žrtvovala bi vse, da bi ga ohranila, ali nemila usoda je neizprosna.

Tako upanje in željo si je prav gotovo tudi gojila mrs. Katarina Potočnik do edinega sina in hčerke. Ker sta mi družini Miklave in Potočnik osebno znani, izrekam jim sožalje.

— Pa še nekaj o delavskih razmerah, da javnost izve, kako je z delom. V rovih, ki obratujejo v tej okolici, je bilo po pet do šest dni v tednu, a kljub temu je zaslužek pičel, ker je vse prenapolnjeno z delavci. Saj premogarski baroni skrbijo tudi sami za to, da bi delavci prehitro ne obogateli. Pa tudi pri lokalih odtrgajo, da se človek nehote vpraša, če li ni to malo preveč, ko gre z izgovorom za tiste, ki so še izprti. Oni skoraj ne dobijo nič ali pa prav malo. Dobro bi bilo, da bi si tisti izprti malo pritožili, v čigave žepe gre ves denar. Nisem nasprotna če plačujejo, saj so vsega usmiljenja vredni oni, ki so brez dela že od 1. aprila in se še ne ve, če bodo kaj zaslužili, posebno družinski očetje s šestimi do osmimi ali celo več otroci. Mnogo je še tistih, ki so bili pred dvemi leti brez dela celih enajst in po trinajst ali tudi petnajst mesecev skupaj, in sedaj še ni dve leti, pa jih je zadela enaka nesreča. Rovski ravnatelji in bosje se pa norčujejo, da naj bodo le zadovoljni z vsem, samo da delajo in se jim pomaga kupičiti bogastvo.— **Frances Sinkovec.**

Lloydell, Pa. — Živimo v dobi kapitalizma, ko je prosperiteta ravno na psu. Ni vredno omenjati delo, ker ga ni. Če se na pol meseca zasluži trinajst dolarjev, ni vredno, da to imenujemo delo. Delavcev je dosti. Trije premogorovi počivajo že od prvega aprila, a eden pa menda že devet mesecev. Zasluži se večinoma od tri do štiri dolarje na dan, dvakrat v tednu. Izjema so samo oni, ki imajo dnevno plačo, ti so na boljšem.

Tako torej vprizorijo umetno krizo med delavci, da ne moremo preveč obogateti. Nekateri se vznemirjajo radi zadnjega dopisa, ki je bil priobčen v Prosveti št. 172. Po mojem mnenju je bil pravilen, saj je vse pisal po pravici, kakor je bilo, se ni nič zlagal. Samo še premalo je poročal. Saj je v resnici par oseb naredilo, da se je vse razdrlo, ker sklep seje ni bil upoštevan in se je godilo po volji nekaj oseb. Če bi bilo ostalo, kakor je bilo sklenjeno na združitveni seji, bi se dvorana vse drugače lahko predelala ali naredila, tako da bi odgovarjala naselbini za vse potrebe pa ker je nekaj članov pri društvu sv. Petra in Pavla, ki hočejo diktirati vsemu članstvu in naselbini, je nemogoče kaj dopovedati. Oni sploh previsoko cenijo vrednost dvorane, a tistega ne vedo, da je bila za $750 na prodaj, če se ne motim več kakor eno leto, a ni bilo kupca. Eden je bil, ampak še tisti se je skesal.

Kakor vsaka stvar propade, če ni na pravem temelju, bodo težkoče tudi tukaj. Kjer hočejo gospodariti klerikalci, tam je itak znano, da ni pričakovati napredka, kajti v svoji zavisti škodujejo sami sebi. Člani so od dvorane, a ko je socialistični klub priredil veselico, jih nisem videl v štirih letih enkrat na veselici. Taki zagrizenci so. Samo za take ljudi, ki imajo narobe obrnjene ovratnike, imajo denar, da jih podpirajo. In če se taka oseba izrazi, da se da preje odpeljati v norišnico, kakor dopusti prepisati lastninsko pravico (deed), se upošteva njen sklep, zaključki seje in članstva pa so prezrti. Biti torej hoče diktator prav po vzoru rimskega klerikalizma. Pri njem večina nič ne šteje.

Kako naj sploh napredujemo v složnem delu, če pa velja več zaupnosti tistemu, ki še nikdar ni bil vnet za pravj napredek delavstva in podpira lenuharje ter ljudske izkoriščevalce, za napredne ideje pa nima pojma ne podpore. Takih kimovcev se kapitalizem nič ne boji, saj ima ravno v njih zaslombo, da lahko že naprej pri jesenskih volitvah sešteje glasove.

V naselbini so povzročili nesoglasje, vzlic temu, da je precej članov, ki so pri obeh društvih, pri S. N. P. J. št. 60 in J. S. K. J. št. 35 ter so pomagali pri delu. Radi velike nevolje sedaj nočejo, da bi se združili za dvorano, kar bo škodovalo zlasti dotičnikom, ki so proti združenju in tako seveda tudi vsemu članstvu.

Z namenom, da bi povzročila neslogo in odpor, pride oseba in začne očitati: "Kaj bomo halo šenkali?" Prav dobro ve, kak "dar" bi bil to, če pomisli na preteklost, da je bila zguba pri dvorani, ker ni bila napravljena tako, da bi se od nje stekali kaki dohodki za vzdrževanje. Tako bo tudi sedaj, ker ni prav narejena.

Ker nekatere skrbi, kdo je pisal zadnji dopis in zdraven sumijo mene, povem, da nisem dosedaj še pisal nikakega dopisa, da se nisem podpisal s polnim imenom, zakaj pisati resnico se ne bojim.

Pozdrav naprednemu delavstvu, a nazadnjaštvu poguba! — **Anton Zalar.**

Zita noče biti igralka.

Rim, 4. avg. — "Messaggero" poroča, da je bila z gotove strani ponudena dobra služba gledališke igralke za filme bivši avstrijski cesarici Ziti, toda Zita je odklonila ponudbo, češ, da bi bila taka služba ponižanje zanjo in njene otroke. Zita se nahaja nekje v Španiji v zelo slabem gmotnem položaju

Vesti iz Jugoslavije.

Orjunaški umor v Ljubljani. — Dne 12. julija ponoči je padel, zadet od krogije, pred glavno pošto član UDR Zadravec Lojze.

Po dosedanjih ugotovitvah in doslej izvedeni preiskavi se je odigral tragični, za naše razmere pa sila značilni dogodek sledeče:

Na vogalu pred pošto sta stala mehanik Šotlar in pokojni Zadravec. Stoječ in motreč življenje, ki valovi ponoči okoli ljubljanske pošte, sta se mirno in dostojno razgovarjala.

Iz kavarne Zvezda, kjer je generalni štab demokratov in generalni štab Orjune, so prišli po Šelenburgovi ulici do pošte trije visokošolci in sicer Grubešić, Santić in Petrić.

Da bodo ljudje vedeli, kaj so to akademiki, povemo: akademiki so tisti ljudje, ki se posvete po dovršenih srednješolskih študijah in po prestanih zrelostnih izpitih, visokošolskemu, znanstvenemu študiju.

Akademik Grubešić, Orjunaš in človek, ki v interesu države in domovine "študira" visoko šolo v Ljubljani, je pokazal svojo izobrazbo na ta-le način: V bližini Šotlarja in Zadravca se je valjalo ščene, klatil pes in s tem psom je začel akademik Grubešić akademični razgovor, akademično debato. "Kaj, si ti tudi komunist?" tako je ogovarjal pseta akademik Grubešić in debatiral s ščenetom "znanstveno" o socialnih in političnih strujah in smereh.

Po debati, ki se je končala seveda s popolno zmago akademika Grubešića nad psetom, je hotel nadaljevati Grubešić znanstveno in in akademično debati tudi s Šotlarjem.

Mimogrede bodi povedano, da je Grubešić Šotlarja dobro poznal. S psom se je Grubešić razgovarjal zato, da bi ozdravil ščeneta morebitnih komunističnih tendenc in komunističnega prepričanja, obenem pa, da bi to prepričanje o komunistični nevarnosti žalilo in jezilo Šotlarja.

Pa, nešolani mehanik Šotlar je bil bolj pameten in bolj akademičen kot akademik Grubešić.

Kljub izzivanju s strani Grubešića je Šotlar Grubešiću mirno in brez odlašanja pokazal kavarno Emono, ko ga je Grubešić vprašal, kje se kavarna Emona nahaja. — Naravno, da je vprašal Grubešić Šotlarja po kavarni Emona samo, da bi ga izzival. Vsaj je bil Grubešić še ponovno v kavarni Emoni. Ker se torej Šotlar ni dal spraviti iz ravnotežja, ga je akademik Grubešić, dosleden svoji akademični časti in pokoren nacionalni misli in ideji, udaril v obraz.

Nato je padel strel in padel mladi Alojzij Zadravec.

Tako se je odigral krvavi dogodek pred pošto.

Povdarjamo: Zadravec je padel, Zadravec je bil ubit, ne da bi se bil prerekanja sploh udeležil. Ko je policija preiskala mrtvemu Zadravcu žepe, je našla v žepu legitimacijo UDR, zato ni našla pri pokojnem Zadravcu niti revolverja, niti noža ali pipca.

Pač pa je imel revolver akademik Grubešić, imeli so orožje njegovi spremljevalci, sami akademiki, učenci Znanosti, Vede in poborniki nacionalne ideje.

Pokojni Alojzij Zadravec torej ni prišel pred pošto, da bi se pretepal. Vsaj se je še zadnji večer pred smrtjo razgovarjal, da bo napravil v nedeljo z UDR izlet k Savi in da bo tam užival, tam se odpočil, razvedril in poveselil.

Pa je že tako. Proletarec, delavec se ne sme razveseliti, se ne sme odpočiti. Zato tudi Alojziju Zadravcu to ni bilo usojeno, obležal je pred pošto, naslednji dan pa čakal v mrtvašnici sodne obdukcije, raztelesenja.

Policiji se je Šotlar takoj javil sam, ni pa bil aretiran izprva nobeden gospodov akademikov. In ko je odredil preiskovalni sodnik ogled na licu mesta, so pripeljali policaji k ogledu Šotlarja v verigah vklenjenega, gospode akademike pa so pismeno povabili, da se blagovolijo sodnega ogleda osebno udeležiti. To se je zgodilo, dasi je dognano, da Šotlar ni streljal, ni imel revolverja, niti ni storil ničesar gospodom akademikom in dasi je nasprotno ugotovljeno, da je Grubešić udaril Šotlarja s pestjo v obraz.

Delavci, razmišljajte o sili pravice!

Premislite, kako bi se godilo delavcu, če bi delavec počenjal take stvari, kot jih počenjajo gotovi ljudje v imenu nacionalizma in državnega edinstva!

Komunistična stranka (Neodvisna delavska stranka) v Jugoslaviji je razpuščena. V zvezi s tem so izvršene v Beogradu mnoge aretacije, istotako v drugih krajih države.

Strašen vihar je razsajal dne 7. julija v logaški kotlini. Ruval je močna drevesa s koreninami, lomil debla in rušil poslopja. Najhujše je divjal vihar po vaseh Martinjhrib, Blekova vas in Brod. Škoda je ogromna na poslopjih in na poljskih pridelkih.

Strela je udarila v ponedeljek dne 7. julija v hišo posestnika J. Sitarja v Ugovski pri Slov. Bistrici in ubila posestnikovo ženo. Hiša je zgorela.

Strela je v Skriljevu pri Bakru udarila v neko kmečko hišo in ubila tri ženske.

Iz Novega mesta poročajo, da je umrla Draga Matko v 41. letu svoje starosti, soproga Josipa Matka, posestnika, gostilničarja in trgovca v Gotni vasi. Zapušča 4 otroke.

Mnogo nesreč se je letos že zgodilo pri kopanju. Skoraj vsak dan se poroča o novih utopljencih. Navadno so ponesrečenci sami krivi nesreče, ker se v svoji nepreviđnosti spuščajo v pregloboke vode.

Boljševiško odlikovanje Radića. — Listi javljajo, da je ob priliki poseta Vojaške akademije v Moskvi bil podeljen Radiću častni naslov pionirja 4. pionirskega polka rdeče armade; dober materijal za naše humoristične časopise, pa tudi dober material za zapletajočo se vladno krizo.

Raj je bil v Mongoliji?

Kobe, Japonska. — Roy Chapman Andrews, najditelj miljon let starih dinozavrovih jajec, meni da je bil rajski vrt v Mongoliji, v bližini tam, kjer je on našel dragocena jajca. On je take trdne prepričan o tem, da se je povrnil na Kitajsko v svrho nadaljnih raziskovanj.

Mr. Andrews ni zadovoljen z dokazovanjem, da je večina sesalcev na svetu imela svoj postanek v Mongoliji, ampak tudi upa odkriti fosil, ostanke predhistoričnega človeka, ki je potoval preko teh planjav pred miljoni let. Na potu v Šangaj in Peking, je dospevši v to pristanišče govoril o bodočih raziskovanjih in odkopavanjih sledeče:

"To je velika igra. Pri svojem prvotnem pohodu smo prvič hotели ugotoviti dejstvo, da je prve živalsko življenje nastalo v tej deželi. Sedaj mesto da bi brskali po 7,000,000 let stari strati, bomo kopali tla, da razkrijemo 1,000,000 let stare stvari."

"Mnogo znamenj v naše dobro je tu," je nadaljeval. "Predvsem, da je zdaj dokazano dejstvo, da je bil nekoč azijski kontinent spojen z Ameriko prav tako kot je sedaj z Evropo. Do zadnjega poletja smo vzdrževali teorijo, da je bila Azija vir življenja, ker mnenje je prevladalo, da Azija, posebno pa Mongolija, je najstarejši del zemlje. Medtem so bili drugi deli zemlje pogreznjeni pod morsko gladino in so se zopet pokazovali na dan. Mongolija pa, ki je visoka in suha dežela, je dala priliko živalskemu razvoju.

"Raditega smatram, da je bila Mongolija rajski vrt, ne oni svetopisemski paradiž, kateri ne verjamem, da je sploh kdaj obstojal, ampak dežela možnosti, kjer je bila ljudem in živalim dana prilika do razvoja. Življenje tam vsekakor ni bilo lahko in obstoj težak. Kajti zgodovina je dokazala, da se človeško in živalsko življenje ni izpopolnjevalo in razvijalo v tropičnih krajih, kjer ni bila posebna težava ohraniti življenje. Le borba za obstanek je vplivala na razvoj."

Mr. Andrews ni dal nikake izjave z ozirom na postanek človeka in spor med fundamentalisti in modernisti, kakor to, da "pravija, da znanstvenik ne more biti kristjan, ali jaz ne verujem tega. Nisem ateist, vendar verjamem, da je bilo sveto pismo pisano samo alegorično v svrho, da bi ljudje ložje zapopadli kristjanstvo. Danes učimo otroke s slikami in alegorijami, tako so ljudje pred 2000 leti, katerih mišljenje še ni bilo tako visoko."

"V dokaz te teorije torej, da je življenje postalo v Mongoliji in je bila ta dežela prvotna pokrajina, kjer se je pričel vršiti razvoj, smo se podali na tretjo ekspedicijo."

"Na južni meji Mongolije so bili pred kratkim najdeni predmeti iz kamenja. Razkritje dokazuje, da je tam eksistirala kamnena doba, da je bil človek tam tudi v predzgodovinski dobi. Zdaj gremo korak naprej in smo prepričani, da je prvi človek živel tam."

Delavske novice.

(Federated Press.)

0,000 jeklarskih delavcev brez dela.

New York. — Več ko 60,000 elavcev v jeklarski industriji irom Amerike je v tem momentu rez dela, dočim so se mezde onih, i še delajo, skrčile za 12 odstot- ov. Kljubtemu je Gary, predsed- ik jeklarskega trusta, naznanil red nekaj dnevi ,da bo delničar- em trusta izplačana ne le običaj- a četrtletna dividenda $1.25 od elnice, temveč dobe še 50c od elnice iz sklada lanskega pro- ita.

niževanje mezde v New Yorku.

Albany, N. Y. — Državni komi- ar za delo Shientag poroča, da se skupna vsota tedenskih mezd v varnah države New York zniža- meseca junija za okrog poldru- milijon dolarjev. Padec na ezdah v pretečenem letu znaša 500,000. Znižanje predstavlja anjšano število uposlenih de- avcev in ponekod utrgano mezdo. Najbolj so prizadete industrije leza in jekla, avtomobilov, pa- irja in tekstilov.

Nov boj z Yellow Cab v St. Louisu.

St. Louis. — Yellow Cab kam- anija, ki je v drugih velikih estih notorično protiunijska, je orala tukaj priznati unijo šofer- v po dolgem boju. Zdaj je v ju z unijo strojnikov, ki zahte- jo zaprte garaže. Družba je po- oila pol milijona dolarjev za ubitje šoferske organizacije, a la je poražena. Strojniki upajo zmago.

TRELA JE UDARILA V TRI BRATE.

Dva sta bila ubita.

Bemidji, Minn. — Bratje El- er, Lloyd in Clifford Nelson, ari 6, 12 in 13 let, so pleli na rtu. Prišla je nevihta s gromom bliskom. Bratje so šli vedrit d bližnje drevo, naenkrat je pa arila strela v drevo. Mati je hitela na vrt in našla je naj- ajšega in srednjega mrtva, sta- jšega pa težko ranjenega.

IVŠI SENATOR NANAGLOMA UMRL.

Jackson, Mich. — Bivši zvez- senator Charles E. Townsend nanagloma umrl na domu drja. I. Harrisa, pri katerem je bil obisku. Mož je bil star 68 let. H koncu svoje službene dobe v natu je zagovarjal svojega to- riša senatorja Newberryja, ki resigniral po dolgotrajnem bo- glede kampanjskih izdatkov. nator Townsend je bil poražen 1922., ko se je potegoval za zo- no izvolitev v senat. Spadal je vrsto reakcijonarjev.

ANSTETTER, BIVŠI TAJNIK SOC. STRANKE UMRL.

Chicago, Ill. — Otto F. Bran- tter, prejšnji tajnik socialistič- stranke v Združenih državah, 2. avgusta umrl v bolnišnici. anstetter, ki je bil štiri leta nik stranke, je podlegel težki raciji, ko so mu odrezali nogo, ero si je bil poškodoval zadnjo o, ko je padel na z ledom po- tem potu. Zapušča vdovo in omoženi hčeri. Pogreb se vrši es na pokopališče Graceland.

RTEV SVETOVNE VOJNE.

Chicago, Ill. — George Pressu, je služil v svetovni vojni, se je ešalo. Prišla je policija, da ga vede v umobolnico. Namen je sicer dober in pameten, toda ko izvedljiv. Press se je zabari- dral v svojem stanovanju. In licija se je morala poslužiti ab, ki povzročajo solze, da je ala Pressa, ki je skozi par ur uboval policiji. Pa še z bom- mi ni bila stvar lahko. Osem icajev je bilo treba, preden so vezali in naložili na voz.

Mehiški banditje ubili Američanko.

Mexico City, 4. avg. — Tolpa ditov je v soboto zvečer napa- in ubila Američanko Rosalie ns v bližini njene haciende metije) v Texmelucanu, država ble. Napadena je bila v vozu, je nesla denar za svoje uslu- ce, da jih izplača. Ženska se postavila v bran in oddala je strela iz avtomatika, toda gla z nasprotne strani jo je u- . Evansova je bila vdova. n mož je bil neki angleški ban-

NEZNATEN VZROK, UČINEK PA VELIK.

Belopoltnik zaklan, zamorca obtožena umora.

Chicago, Ill. — Arthur Hannus, ki se preživlja kot voznik, se je peljal domov z ulično železnico. Bil je že blizo doma in pričel je stopati proti izhodu. Pri tem se je obregnil ob zamorca Frank Hendersona ali mu je pa stopil na nogo. Zamorec je zastokal. Vozniki pa niso prav vljudni ljudje in Hannus mu je zalučal psovko v obraz. Zamorec ga je udaril s pestjo. Poleg Hendersona je stal tudi zamorec Willie Hawkins. Tudi ob njega se je obregnil Hannus.

Ko je Hannus prejel udarec od Hendersona, ga je takoj vrnil. V tem trenotku je nekdo zaklical: "Pazite!" V rokah Hawkinsa je zablisnil nož in se zakopal v Hannusovih prsih. Hannus je padel, zamorca sta skočila z voza ulične železnice. Tako pripovedujejo drugi potniki, dogodek se je pa lahko odigral tudi drugače.

Zamorca sta bežala, za njima je pa tekla procesija preganjalcev. Po kratki gonji so ju prijeli. Nekdo je privlekel težko verigo, kakršna služi za vlačenje tovornih voz in zamorca so privezali k drogu za električno svetilko.

Zbrala se je drhal, nekdo je pa viknil: "Linčajte jih!" Takoj se je zbudila zver v ljudeh. V tem kritičnem trenutku je prihitel policaj George McClellan. Oddal je par strelov v zrak in tako oplašil drhal, ki je hotela ču zločin izravnati z drugim zločinom.

Pridrdral je policajski voz, na katerega so naložili zamorca in odvedli v zapor. Hannus je umrl, preden je ambulančni voz dospel v bolnišnico.

Tako se je iz malenkostnega dogodka razvila tragedija, katere zadnje dejanje pa še ni končano.

SEZONA PASJE STEKLINE, ČELJUSTNEGA KRČA ITD. JE TUKAJ.

Chicago, Ill. — Mestni zdravstveni komisar Herman N. Bundesen navaja v svojem poročilu, da se pojavljajo v tem času pasje stekline, čeljustni krč in detinska paraliza.

V Angliji je pasja steklina nepoznana reč, ker morajo vsi psi ob tem času nositi torbe na gobcu. Nihče se ne more izgovarjati, da ni odpomoči proti čeljustnemu krču, kajti proti tetanu je izdelan antitoksin (protistrup), katerega lahko vsak zdravnik vcepi.

Detinska paraliza ne prizanaša nobeni starosti, najbolj pogosto se pa oglaša pri otrocih pod petim letom. Ako otroku postaja vrat ali hrbet mehak, ako postajajo udje slabotni, ko ga je več dni tresla mrzlica, če ima drisko z lahko mrzlico ali če živi blizo osebe, ki ima detinsko paralizo, je treba pozvati zdravnika. Tako razlaga dr. Bundesen prve znake bolezni.

BANDITSKA ZVIJAČA.

Chicago, Ill. — Bandita sta vstopila k živinozdravniku Albert C. Wormsu in mu potožila, da sta prinesla s sabo bolno mačko. Worms njima je rekel, da naj vstopita. Komaj je položil mačko na mizo, sta neznanca potegnila samokrese in ukazala živinozdravniku, naj njima izroči denar, ki ga ima pri sebi. Živinozdravnik je njima dal sto dolarjev. Ko sta bandita odhajala, je živinozdravnik skočil za njima, edn banditov je pa ustrelil in skoraj zadel mačko, ki je mijavkala na mizi.

Generalna stavka v Orizabi.

Vera Cruz, Mehika, 4. avg. — V mestu Orizabi je generalna stavka delavcev. Vse javno življenje je paralizirano. Cestna železnica počiva, mesto je v temi in pekarije ter hoteli so brez delavcev.

Nova revolta v Hondurasu.

Managua, Nicaragua, 4. avg. — Trije honduranski generali so začeli vstajo proti vladi. S 400 možmi so včeraj napadli San Marcos de Colon in v boju z vladnimi četami je bilo mnogo mož ubitih in ranjenih na obeh straneh.

"Samo satan nas lahko razdvoji," je dejal MacDonald.

London, 4. avg. — Po plenarni seji medzavezniške konference zadnjo soboto, na kateri je bil dosežen popolen sporazum med zavezniki glede izveditve Dawesovega reparacijskega načrta, je Ramsay MacDonald izjavil: "Zdaj smo združeni. Samo satan nas more razdvojiti in nihče drugi."

Pomladi.

Morju, ki se nemirno dviga in pada, je podobno življenje, le daljše je in globokejše, valovi pa so ljudje, ki valove tja, kamor jih žene burja. Mladenič, dorastel si in dovršil mogoče celo visoke šole. Znana so ti cesarstva, kako so se dvigala in padala, širila in krčila mejnike svojih ozemelj. Poznaš morja, jezera in sestavine zemlje. V mislih že kuješ zakone. Vprašam te, čemu? Imamo zakone. Sodnik hočeš biti človeškim slabostim, učitelj, delavec bodočnosti. Povabim te, pridi; ne izgovarjaj se s kratkim življenjem, ne s slabimi nogami. Utrdil si jih boš in spoznal življenje pod površjem. Ali ni poznanje največje bogastvo? Ne vabim te iz kljubovalnosti ali celo sovraštva, mlad si, kako bi te ne zanimal pisani svet. Ne ustraši se, ako ti povem, da ne pričakuj prijetnega življenja, ki si si ga naslikal v svojih mislih. Tu ga ni. Tukaj vlada resničen svet. Varljivo kot morsko dno se blišči pred teboj, stopiš vanj, spustiš se za množico, prijetnosti, ki si jo pričakoval pa ni. Poslužil se boš zvijače, morda se ti posreči oprijeti se krepkega plavača, mu celo splezati na hrbet. Mogoče ti bo privolil, ampak ne veseli se tega, ne pomežikuj mi, da si ga prevaril, prevaril si se sam. Na njegovem hrbtu si in ne boš nabral moči, ne vtrdil si jih, in prej ali slej pričakuj, da te plavač strese v vodo, slabiča, kjer te bo prvi val pokril, on pa bo kot orel rezal dalje.

Gibanje je tu oni neizprosni zakon, gibanje s samosvojo silo proti cilju, ki je samo eden. V dalji pred nami stoje mogočni stebri resnice, bridka je pot, a tam je cilj. Na drugi strani stoje bleščeče steklene gore, mamijo oči s svojo lepoto in prijetnostjo, a glej, ob rahli burji se sesujejo. Mnogo plavačev se je ustrašilo burje in valov, hočejo plavati nazaj na obrežje, a od tu nazaj ni poti.

Le stopiva dalje! Vsako leto narava praznuje svojo pomlad. Zeleni so travniki, med zelenjem so hiše, po katerih se spenja brljan, iz oken visi dišeči mak, pod tihi večer zašepeta bezeg, zapoje kos. Šla bova čez polja, po katerih valovi rumena pšenica, skozi gozde, ki zdaj nežno, zdaj mogočno šume, kjer ptice, zverina, drevje in miljoni življa bijejo svoj boj za obstanek. Vidiš tu ptico ujedo, slabotnejši je izkljuvala možgane. — Zaviva na gladko cesto, kjer drdrajo tovori blaga. Stopiva v livarno, kjer možje zagorelih obrazov odpirajo goreča žrela. Vprašava jih: "Mogoče imate tukaj Pomlad?" Ko sulice ostro nama odgovore njih oči: "Pomlad? Tukaj je ni. Ali sta pri zdravi pameti?" Vendar govor o Pomladi napravi nanje utis. Zamislili so se. Vseh narodnosti vidiva delavce, dobre delavce, vredne istega spoštovanja kot naši. Greva v rudnik, kjer zamolklo odmevajo udarci kladiv in lopat. "Možje, ali imate tukaj Pomlad?" — Odgovorijo nama: "Mnogo rovov smo še prebili, a do Pomladi še nismo prišli. Pa kaj, ali se vama meša; v tem dimu, vročini, plinu in vodi Pomladi ni." — Oči so motne, silna si beseda.

Stopiva v ječo, kjer se glasijo ukovane pesmi. "Možje, ali imate tu Pomlad?" — "Pojemo pesmi o Pomladi, a nje ni pri nas." — Ustaviva se ob delavnici izumitelja. Drugi že spe, le ta še bdi in suče velikansko krogljo, jo meri in računa. "Vi tam, ali imate tukaj Pomlad?" Naglo se ozre izumitelj na stavljeno vprašanje in gleda naju kot čudo iz devete dežele. "Pri meni ni Pomladi," reče, "pri meni je ogenj in žveplo, solze in smrt. Pa odkod sta prišla, kje je vaju dom?" — Poslušava razprave na sodniji, kjer se sodijo uboji in išče resnica. "Ali je k vam prišla Pomlad?" — "Kaj Pomlad, tu je ni. Pa oh, ali sta nedolžna." Pisarji imajo mokre oči, še sam sodnik je upri kazalec tja pod oko čez nos. Pisarji zdehajo, da prikrijejo revolucijo, ki se vrši v notranjosti, pa oči jih izdajo. — Hodiva po ulicah velikega mesta. Množice stoje na vogalu, možje, ki čakajo, da jih kdo vrže kost, da planejo po nji kot lačni volkovi. "Možje, ali ste videli Pomlad?" Ozro se kot otroci na tujca, ki je izrekel še neznano besedo, ozirajo se drug v drugega in se zakrohočejo. Pomlad!! — Zavijeva v kulturnejši krog. Uljudno občujejo z nama, med očmi pa je senca. Mislijo si, ali bosta dala kaj dobička in kako bi ga več iz njiju izvili, spravili pa še ostali kulturni. "Ali ste videli Pomlad?" — Ozro se na ulico, kjer v bleščečih kočijah hiti mladost, se naslanja v mehkih sedežih. "To je pomlad." Druge nismo videli. Pa kdo sta vidva?" — Oglasiva se še pri umetniku pri slabi luči, ki ima slike na prodaj. Nobena slika nama ne ugaja. "Pomlad, povejte nama, kje je." "Mož stopi na prste, mišičevje se mu napne: "Kaj? Pomladi hočeta, tu v tem prahu, kamor še za laž ne posije solnčni žarek. Kar na cesto, vun, predno vaju ne vržem. Pa kdo sta vidva," vprašuje in ustnice se mu nabirajo kot otroku, ki ga je udarila mati. Pogled se mu je zasadil v naju, da so se nama noge pošibile. Ni čakal odgovora, stekel je po čopič, v lahkotni barvi je z naglico zaslikal duha pomladi, zeleno drevje, na drevju ptice pevke in nad vsem pa solnce. Z mojstersko roko kot še nikdar doslej, je vlekel črte, njegov pogled nama je porok, da dovrši, kar je začel.

Vidiš, miljone še lahko obiščeva, miljone jih je še, katerim ni cvela pomlad, vidiš tukaj ni drugega kot revščina in boj. Tudi pri nas doma je bilo vse to, pa glej, pod tihi mrak večerov so se slišalé ubrane pesmi, hrib jih je slišal, je zapel in povzdignil glasove pod nočno nebo.

Nad vsem tem svetom, malim in velikim, bogatim in revnim, nad vsemi bitji pa stoji mati, sama in edina, revna in slabotna, a glej njena beseda je silnejša od granat, močnejša od širokih zidov ječ; krogla ubije le tirana, ječa le telo, uboji in krivica ostaja, a beseda materina pa tolče krivico, ji stopa na glavo. Od revnih mater klije človeštvu pravo bogastvo, najvišja kultura, Pomlad, po kateri hrepene človeški rodovi od svojih začetkov.

Pred mano stopa deček s šopkom cvetja v roki. Krepki meči gledata izpod kratkih hlač, se treseta ob stopanju. Velik slamnik mu leze na ušesa. Že sem ga prehitel, že sem bil od njega nekaj korakov sam ne vem zakaj in čemu sem se ozrl. Ozrem se in videč, da mi sledi, postojim za hip in ga vprašam: "Komu si nabral cvetlic?" "Materi," je bil odgovor. Zopet sem se pospešil on pa mi je sledil v previdni daljavi, kot bi se bal. Tako prideva v mesto. Kar zaslišim krik za saboj. Krdelo dečkov njegove velikosti je navalilo nanj, oboroženi z lesenimi puškami in križi, s katerimi so gonili kolesa. Prišel si nam v roke, so vzklikali! Zdaj te imamo. Deček se je poizkušal preriti a videč, da ni rešitve, je začel jokati. A krdelo se ni omečilo. Pritiskali so vanj, dva sta ga stresala, hoteč ga pripraviti na to, da bi priznal svoje napake in obljubil, da bo boljši. A iz dečka ni bilo glasu. Obstal sem in iz bližnje daljave sem ga zagovarjal, a vse skup ni izdalo. Deček se je spustil v glasen jok. Že mi je prišla misel vporabiti silo, vendar sem jo odgnal v upu, da se mi s ponovnim poizkusom posreči oteti ga izlepa. "Pustite," sem dejal in stopil bližje, "poznam tega dečka, ni hudoben. Njegove napake se potope v njegovi vrlini." V tem glasu so čutili nekaj močnega, kajti ostrmeli so, in deček je odtekel v ozke ulice. — Pri oknu sedi njegova mati, roke so ji pri delu, poje pesem — ga čaka. Prinesel bo cvetke, solzan jih bo dal materi. Mati se bo sklonila ga dvignila od tal, obrisala mu bo solze, radujoč se prvega daru svojega otroka, ki ga je branil pred tolpo, se boril zanj. Mati postavi cvetje v kozarec. Zalije. Nov duh se razširi po hiši. Oče pride iz dnevnega dela domov. Velik je in močan. Oče tako je bilo. Oče posluša. V dolgem zamišljenju zre čez okno na ulico, gleda preteklost in njene boje, čez praznino hiti pogled do pozabljenih slik mladosti. Slike še žive ni jih ubil meteżni boj.

Z očetom hodi na polje. Orjeta. Oče obseje. Povlečeta z brano. Končano. Oče se sklone, vrže pest polno prsti po njivi, kot stvarnik zapove: "Rasti!" Trd je in neizprosen, a vendar čuti da ga ljubi. Strog je in resen ob njegovih in bratovih napakah. Tudi mati vidi te napake, svet jih je ranil. Ne tako otroci, pravi mati. Revni smo, za vse ne bo prostora doma.

Kjerkoli boste, otroci, bodite pošteni. In dotaknila se je njihovih čel z roko, da utisne v njihova srca to besedo in jo blagoslavi. Sedli so za mizo in on je bral iz knjige: Bil je drugih misli, hotel je dvigniti svoj kraj iz revščine, pa rojstni kraj ga je zavrgel, tujina ga je vzela, in on, samo za to dobroto se je potrudil kjer se je vstavil. Zavalovela so pšenična polja, zapelo je kladivo, oglasil se je kos, karkoli je započel vse mu je uspevalo, blagoslovljena je bila njegova roka. Mrak pada okrog njega, v bolesti se dvigajo prsi, sila, ki je bila zaspala skozi dobo težkih bojev, vstaja, se bori v njem in zmaguje vodeč ga v novo življenje. Zopet je mlad. Najmanjši drobec ga zanima.

Dvigne glavo tja, kjer visi pozabljena podoba matere: Mati, sveto bitje, vera, pravica, temelj življenja ,odpusti! Kaj morem zato, da me je tako žejalo, spoznati ta mrzli svet predno se zmrači, da bi ne odšel od tukaj kot tujec, snežinka, ki jo popije zemlja. Kaj morem zato, da se srce ni hotelo klanjati plavačem proti obrežju; zato so mi bili v obraz, me ranili.

Sovražnik dvomov se je navalil, s silo v meni zatemnil tvoj obraz. Ni me končal, čutim moči. Trudil se bom, da obdelam praznine preteklosti, ki se mi reže v obraz. Tihota je v hiši. Sovražnik poizkuša še enkrat zbrati sile, ker ve, da jih ima kmalu izgubiti za vselej. — In noč je razgrnila svoje peruti čez vso hišo, iz obraza iz besed bodo njegovi sodrugi brali njegovo pomlad, jo vdihavali vase. Od srca do srca se bo širila, rastla in nosila osveženja brez konca in mej.

Mati, sila, silnejša od greha: greh umira pred tabo kot noč pred zarjo, tvoje srce, zakoni vesoljnosti.

Zemlja se bo zazibala v svojih sklepih, gore, ki mirno stoje, se bodo premikale, veter, ki ječi preko pečin bo vriskal. Nedosegljivo solnce, ki razsiplje vek za vekom svoje žarke vsem stvarem enako, se bo priklonilo materinemu srcu. Nad palače se bo dvignila streha revnih domov, samo zato, ker so v svoji revščini sprejeli poštenje, ki so ga drugi v obilnosti zavrgli.

Suha je zemlja in žejna, dvignilo se bo morje, trikrat večje od zemlje in napojilo ves svet, ker v mnoga srca je zapisala mati svojo Pomlad. — **Jože Kovacich.**

Rabindranath Tagore:

Njegov svet.

Želel bi si, da bi mi dali miren kotiček prav sredi sveta mojega deteta.

Vem, da ima zvezde, ki govore z njim, in nebo, ki stopa nizdol k njegovemu obličju, da ga zabava s svojimi norčavimi oblaki in mavricami.

Tiste, ki se delajo, kakor da so neme, in se ti zde, kakor da se ne morejo nikoli premakniti, se priplazijo do njegovega okna s svojimi pravljicami in s košarami, navrhanimi s pestrimi igračami.

Želel bi, da bi potoval po cesti, ki pelje skozi misli mojega deteta in še naprej preko vseh ovir.

Kjer raznašajo sli brez vzroka vesti med kraljestvi kraljev, ki jih ne pozna nobena povestnica.

Kjer dela Razum zmaje iz svojih zakonov in jih spušča v zrak in osvobojuje Resnica Dejanje vseh spon.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904. Inkorp. 17. junija 1907. v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor:

UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Cainkar, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. 7, Box 103, Johnstown, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blaz Novak, gl. blagajnik John Vegrich, urednik glasila Jože Zavertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

POROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Železnikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, 2405 S. Hamlin Ave., Chicago, Ill., John Terčelj, Box 92, Hendersonville, Pa., John Gerlich, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROŽJE: Blaz Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Av., Chicago, Ill.
VZHODNO OKROŽJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon, Run, Pa. John Grošelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.
ZAPADNO OKROŽJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad. Max Mars, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5817 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6404 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Alič, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Joško Oven, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Jos. Skuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZOR!—Korespondenca z gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslove: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODPORE SE NASLOVE: Bolniško tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN ŠTVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vobče se naslove: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, čigar naslov je zgoraj.

Vsi prizivi na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, naznanila, oglasi, naročnina in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DELAVSTVO OBSODILO OBE STARI STRANKI.

(Nadaljevanje s prve strani.)

"Delavski zastopniki so predložili demokratski konvenciji sliečna poročila kakor republikanski.

"Demokratska platforma obvezuje demokratsko stranko delovati za legislacijo, po kateri bi naj bili urejevani delavniki in razmere vsega dela. To je predlog, proti kateremu se je Ameriška delavska federacija borila cel čas svojega obstanka.

"Glede sodne prepovedi ne rečem nobene besede. Železniškega vprašanja ni rešila. V eni točki je celo tako izrazita, da morejo biti sovražniki organiziranega delavstva popolnoma zadovoljni. Nadalje tudi ne priporoča državam ratifikacije otroškega ustavnega amendmenta.

"Demokratska konvencija je imenovala kandidata, ki sta nesprejemljiva za delavstvo.

"Preostaja nam še kandidatura Roberta M. La Folletta in Burtona K. Wheelerja. Prvi kandidira kot neodvisen republikanec, drugi pa kot neodvisen demokrat.

"Ta kandidata sta predložila ljudstvu platformo, v kateri so ekonomska vprašanja pojmovana in tolmačena tako blizu delavskih smotrov in ciljev kakor v nobeni drugi.

"Služiti ljudstvu je plemenito delo, ki zahteva iskreno požrtvovalnost, in Ameriška delavska federacija zahteva, da morata biti kandidata, ki ju podpira, iskrena in požrtvovalna.

"Naša smernica je jasna. Če odobravamo platformo in zasluge neodvisnega kandidata, delamo to tako, ker se zavedamo, da ne moremo drugače postopati, če hočemo, da ostanemo zvesti svojemu mišljenju in svojim tradicijam. Tistim, ki so sovražni delavstvu in ljudstvu sploh, in ki posvečajo svoje moči službi za reakcijo in privilegirane interese, se moramo upreti in postaviti po robu.

"Obračamo se do vseh mezdnih delavcev in velikih ljudskih mas, ki se potegujejo za svobodo, pravičnost, demokracijo in napredek, naj se kakor en mož zavzamejo v tej kampanji, da bodo zastopniki reakcije in posebni interesov poraženi, a izvoljeni pa prijatelji in služabniki ljudskih mas.

Cesar Karel V. je poslal l. 1551. k sultanu Sulimanu kot poslanca španskega plemiča. Ker poslancu v avdijenci na turškem dvoru niso ponudili stola; je vrgel ponosni Španec na tla svoj dragoceni plašč in sedel nanj. Po končani avdijenci hoče oditi, a sultan ga prijazno opomni: "Pozabili ste svoj plašč." A poslanec se obrne k sultanu in mu odgovori s pravo špansko grandezzo: "Poslanci mojega gospoda in kralja nimajo navade jemate sedežev seboj," in je odšel.

Ivan Vuk:

Adapa.

(Sumerijsko-babilonska pravljica — legenda.)

"Kača," smo vzklihnili vsi in presenečeni na pol, na pol preplašeni se umaknili za vodnika. Samo on, vodnik naš, starec Kadam Eni,, kar je toliko, kakor: "širok korak", se ni zbegal, nego poklonil se kači molče, kakor gospodu. Onapa je izginjala v razpokah razvalin svetišča boga Nanarja, ki je bilo nekoč ponosen tempelj enega iz najstarejših mest Babilonije, ki so ga imenovali Ur. Ko je izginila kača, ogromna in bela, kakoršne še nismo videli, se je starec Kadam Eni ozrl po nas.

"Prevelika ljubezen in skrb za človeka, je pogubila boga," je rekel.

"Kako je bilo to," smo vprašali. Zakaj zanimivo je poslušati zgodbe — legende na zgodovinsko-legendarnih izkopinah.

Kadam Eni je rekel:

"Evo, kako je napisana ta zgodba:

Davno prej nego je živel Abraham v starodavnem glavnem mestu Sumerijcev, ki se je imenovalo Ur in je ležalo, kakor vidite njegove izkopine, južno Eufrata reke, in davno prej, nego je bilo to mesto zgrajeno, je tukaj gospodoval Adapa (Adapa je v jeziku Sumerijcev, ki so pa že za časa Abrahamovega skoro izumrli, ime prvega človeka in je indentično z Adamom.). Za njegovega gospodovanja se je dežela kakor je razvidno iz starih pisem, pisanih na glino, Edinnu (Edinnu ali kakor je pisano v bibliji, Eden, je raj. Vendar je v jeziku Sumerijcev pomenilo veliko prostranstvo, katero sta namakah reki Eufrat in Tigris).

Nikomur ni bil podložen in nikogar se ni bal. Zakaj v svojem razumu je bil mogočen in prijatelj in svetovalec mu je bil sam bog umetnosti. Ea, imenovan.

Ali kljub temu Aadapa ni bil zadovoljen. Čestokrat ga je našel Ea, bog in prijatelj njegov, kako je sedel zamišljen pod drevesom. Nekoč ga je vprašal:

"Zakaj je zamišljen tvoj obraz, o Adapa in zakaj je zasenčeno tvoje oko?"

Odgovoril pa mu je Adapa:

"Glej, o Ea, zakaj je zamišljen moj obraz. Spoznanje si mi dal in ono mi je pokazalo zagrinjalo, ki je pred menoj. Kaj je za tem zagrinjalom, o Ea?"

Tedaj je bog Ea rekel Adapu:

"Ne sprašuj, o Adapa. Nemir in hrepenenje ti prinese, če ga odgrneš. Živi in se veseli spoznanja in ne misli na zagrinjalo."

Adapa je silil.

"Vedeti hočem, kaj se skriva za njim. Morda se skriva za njim tisto, kar je mojega?!"

"Vsakega je, kdor doseže," je odvrnil z resnim glasom Bog Ea. "Gorje mu pa, kdor poskuša doseči, a omahne. Zato poslušaj moj nasvet: Ne sprašuj več!"

"Daj ,odgrni tisto zagrinjalo," je vzkliknil Adapa in odločnost je bila v njegovem glasu. "Hočem videti in hočem doseči!"

"Last bogov je, kar uvidiš," je rekel Ea in odgrnil zaveso. "Poglej skrivnost življenja, ki se ji pravi nesmrtnost."

Adapa je videl. Iz od tistega dne je zahrepenel po pijači, ki so jo pili bogovi in ki jih je ločila od njega.

"Doseči hočem tisto pijačo," je rekel Adapa in njegova odločnost je bila trdna.

Ea, njegov prijatelj in svetovalec, mu je odsvetoval stremljenje po nesmrtnosti.

"Utrudil se boš in ne dosežeš: Zato pozabi."

Ali Adapa mu je odgovoril:

"Ko si mi prinesel jed spoznanja, ki je znanost, z mize bogov, si rekel:

'Jej!'

Bal sem se v svojem srcu tiste jedi, zakaj nisi mi rekel ,kaj skriva. Tvoj nasvet je bil močnejši od moje bolezni. Ko sem jo pa okusil na tvoj nasvet, sem spoznal, da sem ti enak. Sedaj pa, ko si mi odgrnil zaveso skrivnosti življenja, ki je nesmrtnost. In glej, moje hrepenenje je močnejše od tvojega nasveta. Zato me žene, da pridobim nesmrtnost in da sedem za mizo z bogovi, da bom jim enak."

Bog Ea, prijatelj in svetovalec njegov pa je odvrnil:

"Spoznanje sem ti dal, o Adapa, zakaj nisem mogel dopustiti, da bi postal suženj. Kršil sem pravila bogov. In ni mi žal. Zakaj, vreden si, da se povzdigneš nad navadne živali, ki žive s teboj. Ne morem pa kršiti pravil v drugič. Ker pogubil bi tebe in sebe, če bi vzel pijačo, ki stoji na mizah bogov in ti po prinesel. Ako pa je tvoja volja močna in hrepenenje silno, da hočeš nesmrtnost, išči jo, vojuj. Težka bo pot do nje in mnogo boš trpel. Če se ne bojiš trpljenja in nezgod, poskusi! Vedi pa, da bogovi ne dovolijo, da si jim enak; boje se za svojo oblast."

Rekel je in pustil Adapo v misli zatopljenega.

Zaglobil se je Adapa v globoke misli. Kje je pot, da stopi na njo in pride pred bogove in poreče:

"Glejte, prišel sem, žejen nesmrtnosti. Adapa mi je ime, kar pomeni človek. Spoznanje sem okusil, jed, ki je vaša jed. Naj pijem še nesmrtnost, ki je vaša pijača."

Zaglobil se je in se zagledal v v valove Eufrata reke, ki jih je valovila v daljno nepoznano dalj.

"Ne hite ti valovi tja, kjer je nesmrtnost," je rekel. "Ni morda tam, kjer se ustavijo, nesmrtnost?"

Ko je to izrekel, se je odločil.

"Na to pot bom stopil in videl bom."

•

Dolgo je sedel Adapa v čolnu na valovih Eufrata reke. Nekega dne pa so valovi zavili v široko ustje. Zagledal je pred seboj obrežje nepoznane dežele, ki ga je umivala voda. Obrnil je čoln k bregu. Ali tedaj je začutil, da mu nekdo piše v obraz in da se valovi kupičijo in vzpenjajo, kakor konj ali žirafa, če nenadoma zagleda zapreko. Čoln se mu je zibal preplašeno na preplašenih valovih in se umikal od brega, kakor da je tam nekaj, kar mu vzbuja grozo.

Krepko je pogreznil Adapa vesla v valove, da ukroti čoln. Ubogal ga je za trenutek, plul k bregu, a tam je čoln zopet, kakor zbesnel, šinil nazaj od brega. Valovi pa so Adapu v pršnih kapljah obrizgali lice.

"Kakor da jih kdo pretepava, tako se penijo," je rekel in se ozrl. In glej, na skali, ki je stala nad ustjem, je zagledal veliko ptico, kako je mahala s peruti.

"To je Veter," je reklo nekaj in Adapa je vedel, da govori bog Ea. "Eden iz mnogih slug, ki strežejo pri mizi bogov. Poslali so ga, da te ovira na potu."

Tedaj je Adapa, zavedaje se, da mu klubujejo bogovi, ves srdit ukazal čolnu, da mora k bregu. In čoln, začutivši silo v rokah Adape, je zdrčal čez peneče in vzpenjajoče se valove. Ali silnejša je bila moč sluge bogov, Vetra. Zgrabil je njegov piš čoln in ga prevrnil.

Ali Adapa ni utonil. Vzplaval je na breg in stopil k Vetru.

"Glej, čoln si mi prevrnil. Jaz sem ga ustvaril in njegov sem gospodar. Kako si mogel, da si zadel v njega, ki ni tvoj?"

"Ukaz, ki mi je dan, je močnejši od tvojega vprašanja. Zakaj, vse je nič pred gospodom, ki mi daje ukaze."

"Nepoznan je meni tvoj gospod in njegovega obličja nisem videl. Kako se je mogel njegov ukaz zadeti v moj čoln?"

"Njegov ukaz zadene vse, kar mu stopi na pot. Zakaj ,gospod je on in vse se mora umakniti pred njim."

"Jaz se ne umaknem," je grozeče vzkliknil Adapa. "Le sužnji se umikajo, ker so kakor bitja četirinožna. Jaz sem pa Adapa, kar je toliko, kakor tvoj gospod. In nič ne ostane nekaznovano, ki se zaleti v me. Prevrnil si moj čoln in oviral mojo pot. Jaz pa, glej, polomim tvoja krila, zakaj nisem suženj, tvojega gospoda."

Ko je to izrekel, je polomil krila Vetru, slugi bogov.

Veter pa je vzkliknil:

"Kdo si, da bom vedel tvoje ime pred obličjem mojega gospoda?"

"Adapa, kakor sem že rekel," je odvrnil človek in šel.

•

Zgodilo pa se je, da je Veter, ker so mu bila polomljena krila, prestal pihati. Vrhovni poglavar bogov, Anu, je zapazil, da veter ne piše in je rekel:

"Kje je Veter, naš služabnik? Poslal sem ga, da bi nam hladil čelo, zakaj vroče je. On pa miruje."

Ni prešlo deset dihljajev, kar kar je stopil pred boga Anu sel in rekel:

"Veter, služabnik tvoj, stoji onemogel na bregu morja. Krila njegova, ki hlade vroče tvoje čelo, so polomljena."

Zavzel se je bog Anu in brazde so se pojavile na njegovem čelu. Zakaj ,njegove oči so se razširile od gnjeva.

"Kdo je mogel, da je ustavil moj ukaz?"

"Ime mu je Adapa, o gospod," je rekel sel. "Kakor ti, je on in priplaval je na valovih sedeč v čolnu."

Bog Anu se je zmračil.

"To je tisti, ki vojuje z menoj," je rekel v svojih mislih. "Tisti, ki hoče sedeti poleg mene in piti pijačo nesmrtnosti?! Tisti iz bitij v Edinnu, ki misli in se hoče osvoboditi iz našega gospodstva."

Ozrl se je na sla, ki je še stal pred njim. Ukazal mu je z glasom, ki je bil od gnjeva grmeč:

"Naj se onemogoči puntarju vstop pred bogove!"

Sel je šel. Bog Anu pa je zamrmral:

"Da ni morda kdo, ki je član bogov in sam bog, dal Adapu jed z naše mize, ki se ji pravi spoznanje?! Zakaj, gorje mu, kdor se je izneveril našim pravilom."

• •

Težka je nastajala pot, po kateri je šel Adapa. Ukaz glavarja bogov se je izvrševal z vsemi močmi in z vsemi sredstvi. Moral je čez brezdna, dna katerih ni izmerilo njegovo oko. Njegova noga jih je izmerila z velikim trudom. Moral je čez gozdove, skozi katere še ni šel nikdo radi silne goščave in noči, ki je vladala v njih. Njegova znanost je posvetila v tiste noči in goščava se je redčila pred njegovimi rokami. Goljufive luči so ga zvabljale s poti. On se ni dal zvabiti. Ugasnil je goljufive luči, — prižgal resnične in stopal dalje. Zakaj, silna je bila njegova volja in žrtev se ni ustrašil. Hrepenenje po nesmrtnosti je bila njegova moč. Vode rek je izpeljal v drugi tok, da je lahko prekoračil njih strugo. In tako je nekega dne stopil pred sobano, kjer so sedeli bogovi.

Sel, ki je pridrvel v dvorano, se je ves tresel strahu.

"Gospod," je dejal in se naklonil glavarju bogov, Anu. "Pred vrati stoji on, ki je polomil krila Vetru in zahteva vstop."

Anu je vzkočil. Vsi bogovi so se zmedli. "Zakaj se ni izpolnil moj ukaz?"

"Odolel mu je, o gospod," je rekel sel. "Vse, kar je bilo na razpolago, se mu je postavilo nasproti. A on je v svoji moči odolel vse in sedaj zahteva vstop."

Bog Ea, prijatelj in svetovalec Adape, edini iz vseh, ki se ni zmedel, je rekel:

"Dovoli mu, da vstopi. S svojo voljo in znanostjo, ki mu je dajala moč, je dokazal, da lahko vstopi."

Bog Anu ga je mrko pogledal.

Ko je to izgovoril, so pristopili nižji bogovi, ki so jim pravili angeli in ki so stregli bogovom, k Adapu ter mu ponudili pijačo bogov, nesmrtnost.

Bog Ea, ki ni mogel razumeti nenadne spremembe prej tako se srdečega poglavarja, se je zbal za svojega varovanca in prijatelja in mu rekel na tihem:

"Karkoli ti ponudijo, o Adapa, ne jej in ne pij. Zakaj, jed smrti je in pijača smrti."

Adapa je poslušal svarilo svojega prijatelja in svetovalca in ni vzel pijače, ki so mu jo nudili angeli, na ukaz boga Anu.

Bog Anu je pogladil dolgo belo brado in rekel:

"Zakaj, o Adapa, nisi vzel pijače, ki sem ti jo nudil? Glej, ne boš večno živel! Oklonil si nesmrtnost. Pogum tvoj je velik ali tvoja znanost — spoznanje je še majhna. Da bi bila velika, ne poslušal bi nasveta in se po njem ravnal, nego delal bi po svoji volji. Po tisti neomahljivi, ki te je pripeljala sem."

"Ti pa," se je obrnil vrhovni glavar bogov k bogu umetnosti, ko je Adapa zapustil dvorano bogov ves zmeden in poražen. "Prelomil si postavo bogov, ker si dal človeku od jedi spoznanja. Prelomil si jo v drugič, ker si svaril človeka pred pijačo nesmrtnosti, za katero se je trudil, ker nisi verjel besedam svojega poglavarja. Zato naj te zadene kazen. Kača boš in plazil se boš za človekom ,dokler on v drugič ne seže po tem, po čemer hrepeni. On bo, ki te odveže prokletstva, ko postane enak nam v popolnosti, kakor nam je enak po podobi. Vendar pa naj tudi on odsihdob vojuje z zemljo, zakaj, na cilju svojega hrepenenja se je ustrašil samega sebe. V potu svojega obraza naj jé jed njenega sadu, dokler se zopet ne ohrabri in ojunači ter zopet na potrka na naša vrata. Dežela Edinnu pa naj mu bo do tistega dne odvzeta."

Tedaj se je stemnilo in zagrmelo. Noč je nastala v dvorani. Ko je prihitel angel in prinesel luč, ni bilo boga Ea več v dvorani.

— — — — — — —

Tam doli, po Edinnu deželi, pa se je plazila kača in hitela za Adapom, ki je bežal pred samim seboj.

•

"Evo, tako je napisana zgodba na glinenih dokumentih starega davnega mesta Ur, ki so ga sezidali Sumerijci," je končal Kadam Eni. "Sedaj veste, zakaj sem se poklonil kači."

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (July 1-1924) pomeni, da vam naročnina poteče na ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam list ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavljen, vsled napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je $5.00 in za pol leta pa $2.50. Člani S. N. P. J. plačajo za pol leta $1.90 in za celo leto $3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto $6.50, pol leta $3.25, za člane $5.30.

Za Evropo stane za pol leta $4.00, za vse leto pa $8.00.

Tednik stane za Evropo $1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA"
2657 S. Lawndale Ave.,
CHICAGO, ILL.

POTOVALNI ZASTOPNIKI LIST PROSVETO.

Naša članica, Mrs. Christ Omahne, je na potovanju za Prosveta in Književno matico v južnem delu države Illinois, potem pa gre v državo Kansas, kjer bode obiskala naše stare naročnike in ob enim tudi druge rojake in člane, da se naroče na list Proveta in naroče naše knjige. Apeliramo, da ji gredo rojaki in člani na roke, ter pomagajo v agitaciji ,kar je v korist za list.

Naš sobrat, Jernej Kokelj, potuje v državi Pennsylvaniji in obiskuje naročnike, ter rojake in člane za naročnino na list Prosveta.

Naš sobrat, Anton Jankovich, pobira naročnino v Clevelandu in okolici in isto dela A. J. Aleš časa do časa.

V državi Virginiji in Maryland, ter pozneje tudi v Pennsylvaniji bode obiskal naročnike in jake za naročnino naš sobrat Frank Ahlin.

Upravništvo toplo priporoča zastopnike rojakom in članom, da jim pomagajo pri agitaciji.

Filip Godina, upravnik.

FARMA NA PRODAJ.

Prodam farmo in dve hiši, dvema in tremi sobami, dve kleti, dva kokošnjaka, dve poslopji za koruzo, lepa shramba za mrvo; 400 kokoši, krave, vse potrebni farmarski stroji ter vozovi, lep ograjen vrt, zasajen z breskvami in vinsko trtc. Na vsaki hiši je pitna dobra voda. Vse zasejano in zasajeno, koruza, krompir, bombaž, fižol, zelje in drugo. Vse prodam, ker sem sam in ne morem vse obdelovati. Cena za vse skupaj je $5,000. Vse ponudbe je poslati na moj naslov: Mary Matek, box 53, Harviell, Mo. (Adv.)

DA SKUHAŠ DOBRO PRIGRIZKO. PIŠI PO NAŠE PRODUKTE.

Imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas kuhani vedno le najboljši in najcenejši.

Grocerijam, sladčičarjem in v prodajalne železnine damo primerno popust pri večjih naročilih. Pišite za informacije na:

FRANK OGLAR,
6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

JOSIP STRITAR:

SODNIKOVI.

(Dalje.)

Sodnik debelo gleda; imel je pred očmi čisto nov stotak.

"Odkod ti to?" vpraša ter ga ostro pogleda.

"Ta ni sam, še več ti jih lahko pokažem; taki smo zdaj mi, vidiš, Sodnik!"

"Vprašal sem te, odkod si to dobil."

"Le počasi, vse se ti pove, samo potrpljenja je treba."

"Kaj bi te vprašal, po pošteni poti nisi prišel do tega, to je gotovo."

"Po nepošteni tudi ne, samo pameten mora človek biti, kakor pravim; ukradeno ni, kakor si morebiti misliš, tudi s silo ni vzeto, ne z zvijačo. Kako bi bilo potem nepošteno pridobljeno!"

Sodniku se je začelo nekaj dozdevati; vendar rekel ni nič. Čakati je hotel, da se Nosan sam izpove. Ali to ni šlo tako hitro; Nosan naredi silno prebrisan obraz, pomežika s svojimi drobnimi mišjimi očmi ter začne:

"Vidiš, Sodnik, trdi časi so dandanašnji; preveč nas je na svetu; boriti se moramo za svoj živež, kolikor nam ga je treba, da nam sapa ne uide, kakor se kateri more. Z rezanico v glavi se ne pride daleč; pameti je treba in prebrisanosti. Z velike ceste je treba včasi kreniti na bližnjico; po grmovju in trnju se je treba plaziti, četudi si človek malo razpraska roke ali obraz, da druge prehiti. Samo vedeti se mora za bližnjice. Zakaj pa ima človek pamet, da bi je ne rabil v svojo korist? Kdor si more zlahka služiti kruha, kaj bi se ubijal z veliko druhaljo kakor črna živina! Glej, jaz jih nekaj poznam, lahko bi ti jih imenoval, pa zdaj ti jih še nočem, ki so, ni še dolgo tega, sline požirali; zdaj žive kakor vrabec v prosu. Svoje raztrgane koče so podrli in sezidali so si hiše kakor gradove. Poglej, da ti enega imenujem, Borovščakovega Martina, kako si je hitro opomogel. Ljudje ugibljejo in ugibljejo, nihče nič pravega ne ve, on se jim pa smeje. Pameten je bil, drugega nič; sreča mu je roko molila, on jo je prijel za roko, in zdaj je na trdnem. Vidiš, Sodnik, ti bi lahko ravno tako, samo da bi hotel. Vidim, da že težko čakaš, ne bom te predolgo prezal, torej naravnost: Našel se je mlad človek, prebrisana glava, da malo takih; on je pravi dobrotnik vseh, ki so brez svoje krivice zagazili v siromaštvo. — Bil je že v sedmi latinski šoli, ali veselilo ga ni čepeti za prašnimi knjigami; popustil je šolske klopi in je šel k vojakom. Ali tudi tu ni našel miru, pregrdo tu ravnajo z ljudmi; molčati je treba in trpeti vsako krivico. Ko bi bil imel biti kaznovan zaradi neke nepremišljene, a resnične in pravične besede, je popustil vojaški stan in pobegnil; zdaj se potika po deželi in se skriva pri usmiljenih ljudeh. Večkrat so mu bili že na sledu, ali dobili ga niso in ga ne bodo. Srečen, pri komur potrka on na duri, da naj ga vzame pod streho. Cesar ali kralj ne vem če plačuje tako kakor on vse, kar se mu da; bogastvo puščа povsod za sabo."

"To je," seže mu Sodnik , ki mu je to besedovanje že predolgo trpelo, v besedo; "ta človek denar dela."

"Ne tako glasno, saj ni treba, da bi vsak slišal, kar govoriva. Tako je, kakor praviš, Sodnik; bankovce dela."

"In kaj to meni pripoveduješ?" reče Sodnik ter vstane nemiren.

"Ostani, nu, ostani, kam se ti tako mudi? Ravno tebi to pripovedujem in upam, da mi boš še kdaj hvaležen, da sem prišel ravno k tebi."

"Kaj hočeš od mene?"

"Ne bodi kakor vihar, če hočeš, da se pogoviva. Miren bodi in poslušaj, potem stori, kar se ti zdi."

"Meni se zdi, da sem te že predolgo poslušal."

"Kako? Saj ti nisem še povedal, pokaj sem prišel pravzaprav k tebi. Lahko si misliš, da tak človek ne more predolgo prebivati pod eno streho, ako noče, da ga zaslede. Zdaj se mora zopet preseliti in jaz sem ga pregovoril, da pride — k tebi."

"Zakaj ravno k meni?" reče Sodnik kakor prestrašen.

Nato Nosan nekoliko časa molči, kakor da bi prav ne vedel, kaj bi rekel; ali se pa morebiti ni upal povedati vsega, ker je mislil, da bi Sodnika ne oplašil. Reče mu torej:

"Zato, ker je ta kraj najbolj pripraven; pri Sodniku ga ne bo nihče iskal. Veš, tam v tvojem smrečju, tista koliba je kakor nalašč pripravljena za to. Tam ga naselimo, tja mu bomo nosili jedi in pijače in česar mu bo še treba. Ti samo molči in se delaj, kakor da bi nič ne vedel; za drugo bom že jaz skrbel."

Zdaj je Sodnik molčal; na obrazu se mu je videlo, da se mu je vnel v prsih hud boj. Čez nekaj časa mu reče z resnim glasom:

"Nosan, ali veš, kaj mi svetuješ? Star si, menim, dovolj; tebi ni treba praviti, da je to veliko hudodelstvo in ostro prepovedano."

"Ostro prepovedano je res, in to tudi mora biti; kaj bi bilo, ko bi vsak smel kaj takega? Ali je pa to tudi hudodelstvo, pregreha, krivica, to je drugo vprašanje. Ako greš v hudi vročini lačen in žejen in spehan mimo velikega vinograda, kjer visi tisoč in tisoč lepih zrelih grozdov; sline se ti cede, ako se ti niso že popolnoma posušile; žive duše ni videti blizu; prepovedano je res, ali če sežeš po grozdu, če ga odtrgaš in pozobleš, da si dušo privežeš — prepovedano je res, kakor pravim, ostro prepovedano; mož s puško v roki hodi po vinogradu — vendar te vprašam: Ali si storil kaj hudega? Ali se bo možu, ki ima toliko grozdja, kaj pozdalo? In tebi je vendar pomagano. Država, lepa reč, ali pa država tudi skrbi zate? Ali gane samo z mazincem, da bi ti pomagala? V državi ima vsak človek pravico, mirno, da ga nihče ne moti, umreti od glada! Koliko si storil ti zanjo, dokler si mogel? Koliko si ji plačal davkov! Kaj je ona storila zate? Ali bi ne bila njena dolžnost, pomagati ti zdaj, ko si oslabel; in če tega noče, kakor je dolžna, ali nimaš pravice, vzeti si sam, kar je takorekoč tvoje po božji in človeški pravici? Če si prisvojiš toliko, da si pomagaš zopet na noge, vprašam te, komu boš storil krivico? Ali bo to tvojega soseda bolelo? Vem, kaj mi hočeš na to odvrniti: Kaj bi pa bilo, ko bi vsak to storil? Prijatelj, da se to ne zgodi, zato je že skrbljeno, nič se ne boj. Vsak tega ne more; kdor pa more, ta je neumen, ako tega ne stori. To je samo kakor neko posojilo; saj tudi država jemlje tako na posodo od svojih državljanov, kadar je sila; kadar si opomoreš, kdo ti pa brani povrniti zopet sčasom, kar si vzel na posodo, ako bi te pekla vest. Bodi torej pameten, Sodnik, in ne odganjaj sreče, ki se ti ponuja, morebiti zdaj zadnjikrat."

Mirno je poslušal Sodnik te krive nauke; pač bi bil lahko mnogokaj na to odgovoril izkušnjavcu; vendar je bil v takem stanju, da se mu ni vse, kar je slišal, zdelo tako ničevo, kakor je bilo v resnici. Ogibajoč se pravega vprašanja začne ga strašiti:

"Ali si pa prav premislil, Nosan, kaj delaš, da meni take stvari pripoveduješ? Ali ne veš, da te imam zdaj v svoji pesti?"

"Sodnik izdajalec, ovaduh? Ne, dobro vem, kaj delam. Lahko bi ti bil dejal, da mi daj roko in besedo, da ostane med nama, kar ti bom povedal; pri tebi tega ni treba; predobro te poznam. Četudi se nam ne pridružiš, vem, da se nam tebe ni treba bati. Človek mora vedeti, s kom govori; mož ostane mož, naj se mu še tako hudo godi. Torej, Sodnik, nič pomiselka, odloči se, udari mi v roko, kakor mož možu, in tvoje stiske je konec."

(Dalje prihodnjič.)